

Mgr inż. Witold Kozakiewicz
Łódź – UM

STREFA WIEDZY I INNOWACJI UNIwersYTETU MEDYCZNEGO W ŁODZI - NOWY MODEL WSPÓŁPRACY BIBLIOTEKI Z JEDNOSTKAMI UCZELNIANYMI

Abstract

The library is the evolving organization seeking new ways for adapting to modern environment and contemporary challenges. Demands of our times, such advances in technology, reduction of funds, increase of competition in academic sector, focus on outcomes in education and research, induce recognition of the need for collaboration between library staff and other University departments.

The Library of Medical University in Lodz faces challenges related to a new environment. On the first quarter of 2016 the extensive restoration of old building was finished. The library staff will share the upgraded premises with other University departments creating the new entity named the Knowledge and Innovation Hub (KIH). The KIH has been established out of economic and operational necessity to consolidate the potential of knowledge and project management, to support the commercialization process, and to develop cooperation with business.

The renovated building will not be just a common space, but it will become a place where the traditional boundaries between departments belonging to the KIH will blur. It is expected that the library staff, in addition to assisting library users, will actively support and participate projects of other units, and the experiences of departments included in the KIH will enrich the offer of library services.

Streszczenie

Tradycyjny model działania biblioteki uczelnianej opiera się na udostępnianiu zbiorów bibliotecznych i zapewnianiu dostępu do zewnętrznych źródeł wiedzy. Ta działalność nadal pozostaje bardzo ważnym elementem. Jednak biblioteka jako organizacja podlegająca ewolucji musi stale dostosowywać się do nowoczesnego środowiska i współczesnych wyzwań takich jak postęp technologiczny, zwiększanie się konkurencji w sektorze akademickim, skupienie się na efektach kształcenia i badań, czy redukcje i zmiany finansowania działalności. Te wyzwania powodują wzrost nacisku na współpracę pomiędzy pracownikami biblioteki i innych jednostek Uniwersytetu.

Przed Centrum Informacyjno-Bibliotecznym Uniwersytetu Medycznego w Łodzi stoją nowe wyzwania związane z nowym środowiskiem. W I kwartale 2016 zakończyła się przebudowa starego budynku biblioteki, w wyniku tej modernizacji wygospodarowano pomieszczenia dla kolejnych jednostek UM, takich jak Archiwum, Centrum Innowacji i Transferu Technologii oraz Biuro Nauki, Strategii i Rozwoju.

Te jednostki wraz z Centrum Informacyjno-Bibliotecznym stworzyły nowy podmiot o nazwie Strefa Wiedzy i Innowacji. Strefa ma służyć konsolidacji potencjału wiedzy i zarządzania projektami w uczelni, a także jako wsparcie procesu komercjalizacji badań i rozwoju współpracy z biznesem. Działalność Strefy jest oparta na koncepcji trójkąta wiedzy Nauka-Edukacja-Business. W ten sposób, nowy budynek nie będzie tylko wspólną przestrzenią, ale stanie się miejscem, w którym będą się zacierać tradycyjne granice pomiędzy poszczególnymi działami wchodzącymi w skład SWI. Oczekuje się, że pracownicy biblioteki, oprócz wspomagania użytkowników biblioteki, będą aktywnie wspierać i uczestniczyć w projektach innych jednostek Uniwersytetu, a doświadczenia działów wchodzących w skład Strefy wzbogacą ofertę usług bibliotecznych.

Budynek Strefy Wiedzy i Innowacji Uniwersytetu Medycznego w Łodzi po modernizacji

W 1977 roku Akademia Medyczna w Łodzi doczekała się nowoczesnego budynku Biblioteki Głównej. Gmach zaprojektowany przez Witolda Millo przez wiele lat służył pokoleniom studentów medycyny oraz środowisku medycznemu Łodzi. Nadeszły nowe czasy, weszły do użycia nowe technologie, związane z rozwojem systemów informatycznych, Internetu i usług elektronicznych. Od komputeryzacji katalogów poprzez elektroniczne bazy danych bibliograficznych aż po dostęp do czasopism i podręcz-

ników przez Internet oraz digitalizację zbiorów drukowanych. Zmiany, które zaszły w tym czasie doprowadziły do tego, że 40-letni budynek przestał spełniać wymagania stawiane nowoczesnym bibliotekom akademickim. Władze Uniwersytetu Medycznego w Łodzi dostrzegając ten problem podjęły decyzję o kompleksowej modernizacji obiektu. W maju 2016 roku, po 12 miesiącach od rozpoczęcia prac budowlanych, w dawnym budynku Biblioteki Uniwersytetu Medycznego rozpoczęła działalność Strefa Wiedzy i Innowacji. Nowa przestrzeń wytworzona w trakcie modernizacji pozwala, oprócz funkcji bibliotecznych, umieścić pod jednym dachem jednostki związane z zarządzaniem wiedzą zapewniające dostęp do informacji oraz pomoc w przygotowywaniu i prowadzeniu projektów. Swoją siedzibę znalazły tutaj, oprócz Centrum Informacyjno-Bibliotecznego, Biuro Nauki Strategii i Rozwoju, Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Archiwum oraz nowo powołany Inkubator Przedsiębiorczości.

Przemiana Biblioteki UM w Strefę Wiedzy i Innowacji odbyła się na trzech płaszczyznach. Po pierwsze, przemiana infrastrukturalna. Zmodernizowany budynek, wyposażony został w najnowocześniejsze rozwiązania służące czytelnikom i pracownikom. W pełni klimatyzowane wnętrza, pokoje do spotkań, do pracy indywidualnej i zespołowej. Zautomatyzowane systemy do obsługi księgozbioru umożliwiają zwrot

Szatnia samoobsługowa. Szafki dla czytelników wyposażone w zamki szyfrowe

Salki do pracy indywidualnej

Czytelnia w Patio z możliwością przekształcenia w salę konferencyjną

i odbiór zamówień w godzinach nocnych i w weekendy. Dla czytelników przygotowano wolny dostęp do księgozbioru, stanowiska komputerowe i sieć Wi-Fi w całym budynku. Po drugie, przemiana mentalna. Budynek Strefy zaprasza swoich klientów całą dobę. Uzyskane w trakcie modernizacji miejsca do pracy mają służyć zarówno czytelnikom korzystającym ze zbiorów bibliotecznych, jak i zespołom przygotowującym kolejne projekty dla potrzeb Uczelni, a nawet tym użytkownikom, którzy poszukują jedynie spokojnego miejsca do nauki czy pracy w małych zespołach. Na tych, którzy planują uruchomienie własnego biznesu, oczekują pomieszczenia w Inkubatorze Przedsiębiorczości wraz ze wsparciem ze strony wszystkich jednostek mających swą siedzibę w SWI.

Strefa swobody na parterze do pracy głośnej i spotkań

Po trzecie, przemiana funkcjonalna. Cztery poziomy budynku, każda z inną funkcją. W piwnicy umiejscowiony został zamknięty, niedostępny dla użytkowników magazyn mieszczący zbiory biblioteczne i archiwalne. Parter to strefa swobody – miejsce, w którym użytkownicy mogą przy kawie spotkać się w trakcie przerwy w nauce lub w zajęciach. Tutaj można odebrać zamówione książki, zwrócić wypożyczone, wybrać potrzebne podręczniki lub skorzystać z komputera. Piętro pierwsze to strefa pracy i nauki. W tej części umieszczono stanowiska i pokoje do pracy indywidualnej i grupowej,

Strefa wolnego dostępu i miejsca do pracy

salę seminaryjną i otwartą przestrzeń w patio, które szybko można przekształcić w czytelnię, salę konferencyjną lub wystawienniczą. Towarzyszy temu strefa wolnego dostępu do półek z książkami i czasopismami, co pozwala na dużą autonomię czytelników w zakresie korzystania ze zbiorów bibliotecznych. To piętro dla tych, którzy potrzebują ciszy i skupienia, aby w spokoju popracować nad projektem lub po prostu pouczyć się. Drugie piętro to strefa biurowa i oraz pomieszczenia Inkubatora Przedsiębiorczości, w którym oczekujemy na chętnych do rozpoczęcia przygody z własnym biznesem.

W Strefie Wiedzy i Innowacji ma także siedzibę biuro projektu EIT Health – międzynarodowego konsorcjum działającego w obszarze tematycznym „Innowacje na rzecz zdrowia i aktywnego starzenia”. Uniwersytet Medyczny w Łodzi jest regionalnym partnerem konsorcjum (Innostar) wraz z Instytutem Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi i łódzką firmą Ericpol Sp. z o.o. [6].

Utworzenie Strefy Wiedzy i Innowacji stanowi pierwszy etap dużo większego zamierzenia, jakim jest projekt pt. „BRaIn Badania Rozwój Innowacje w łódzkim kampusie biomedycyny i farmacji”. Projekt zakłada kompleksową przebudowę kampusu, na terenie którego znajduje się budynek dawnej Biblioteki UM. W ramach działania przewidziano modernizację budynku Wydziału Farmaceutycznego i budowę nowej

siedziby dla Wydziału Nauk Biomedycznych i Kształcenia Podyplomowego, a także siedzibę dla Instytutu Biologii Medycznej PAN. W projekcie oprócz naszej uczelni i IBM PAN bierze udział Instytut Medycyny Pracy oraz partnerzy biznesowi [5].

Kluczem do sukcesu Strefy Wiedzy i Innowacji jest współpraca wchodzących w jej skład jednostek, wzajemne uzupełnianie się i inspirowanie. Działalność Strefy z jednej strony ma służyć studentom od momentu rozpoczęcia przez nich nauki dzięki dostępowi do podręczników i źródeł wiedzy, które zapewnia CIB, poprzez wsparcie ze strony Działu Współpracy z Zagranicą przy programach wymiany międzynarodowej, pomoc BNSiR przy planowaniu i prowadzeniu projektów badawczych, aż po komercjalizację wyników tych projektów i pomoc CliTT i Inkubatora przy zakładaniu własnego biznesu

Z drugiej strony Strefa Wiedzy to miejsce, które ma wspierać i kreować projekty „od pomysłu do przemysłu” począwszy od BNSiR z wykorzystaniem zasobów informacyjnych CIB i Archiwum oraz wiedzy CliTT kończąc na Inkubatorze Przedsiębiorczości jako miejscu narodzin nowych start-upów.

Pomieszczenie dla Start-Upów w strefie Inkubatora Przedsiębiorczości

W ten sposób, nowy budynek biblioteki nie będzie tylko wspólną przestrzenią, ale staje się miejscem, w którym będzie kreowany nowy model współpracy. Oczekuje się, że pracownicy biblioteki będą aktywnie wspierać i uczestniczyć w projektach innych jednostek Uniwersytetu. Przestrzeń biblioteczna została zaplanowana w taki sposób, że w obrębie jednej lokalizacji wygospodarowano miejsca do spotkań, wymiany pomysłów oraz wspólnej pracy dla studentów, nauczycieli akademickich i naukowców, jak również przedstawicieli małego biznesu.

Bliskość wszystkich jednostek umożliwia sprawny przepływ informacji między nimi. Publikacje naukowe, informacje o patentach, projektach badawczych realizowanych przez naukowców Uniwersytetu są dostępne w jednym miejscu wraz z innymi zasobami bibliotecznymi (książki, czasopisma, źródła elektroniczne). Ponadto bibliotekarze mają możliwość podzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi pracownikami. Badania pokazują, że bibliotekarze medyczni często współpracują z innymi grupami pracowników w swojej organizacji, zapewniając szeroki zakres usług związanych z zarządzaniem danymi. Wykonują zadania, takie jak przeglądy systematyczne czy wyszukiwanie literatury, co pozwala zaoszczędzić czas pracowników naukowych [1,2,3]. Wyniki wyszukiwań dokonanych przez bibliotekarzy są istotne i przydatne, na co wskazuje zadowolenie naukowców z jakości świadczonych usług [1,2,3]. Tacy bibliotekarze dziedzinowi są postrzegani jako cenni członkowie zespołów badawczych [2,4]. Ponadto, bibliotekarz jako specjalista w zakresie bibliometrii może pomóc w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie projektu badawczego, czy w znalezieniu współpracowników dla następnych projektów. Korzystając z odpowiednich narzędzi analitycznych może śledzić najnowsze trendy badawcze w dziedzinach biomedycznych. Ważnym zadaniem jest także zapewnienie szkoleń dla kadry naukowej związanych z obsługą zasobów elektronicznych. Taka współpraca pozwoli zaoszczędzić czas, który można efektywniej wykorzystać na realizację badań.

Dostrzegając zalety takiego modelu współpracy mamy świadomość wyzwań stojących przed pracownikami. Nowy model współpracy biblioteki obejmuje nie tylko współdzielenie przestrzeni przez pracowników biblioteki i innych jednostki uczelni, ale także zmianę zadań bibliotekarzy. Jako część większego zespołu bibliotekarze muszą się dostosować do potrzeb nowych grup klientów wewnętrznych i zewnętrznych. Nowa koncepcja działania Strefy Wiedzy i Innowacji wymaga nowych umiejętności i kompetencji od bibliotekarzy. Aby odnieść sukces, muszą dostosować usługi biblioteki do współczesnych wymagań swoich klientów, zwłaszcza w dziedzinie umiejętności informatycznych.

Bibliotekarze z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi dopiero zaczynają adaptować się do nowego otoczenia i brak im doświadczenia i wypracowanych zasad działania w tego rodzaju partnerstwie.

Informatorium Centrum Informacyjno-Bibliotecznego,
główny punkt kontaktowy dla klientów Strefy Wiedzy i Innowacji

Fot. Dariusz Jarząbek

Najtrudniejsza wydaje się jednak integracja z pracownikami innych działów, bez wypracowania zasad dobrego partnerstwa i poznania się nie uda się osiągnąć zamierzonych celów.

Bibliografia

1. Brettle Alison, Maden-Jenkins Michelle, Anderson Lucy, McNally Rosalind, Pratchett Tracey, Tancock Jenny, Thornton Debra and Webb Anne, Evaluating clinical librarian services: a systematic review, [w:] *Heal. Inf. Libr. J.* 2011 Mar. 28 (1) p. 3–22
2. Federer Lisa, The librarian as research informationist: a case study, *J. Med. Libr. Assoc.* 2013 Oct. 101 (4) p. 298–302
3. Janke Robert, Rush Kathy L. The academic librarian as co-investigator on an interprofessional primary research team: a case study, *Health Inf. Libr. J.* 2014 Jun;31(2) p. 116–22
4. Martin Elaine R., Highlighting the Informationist As a Data Librarian Embedded in a Research Team, *J. eScience Librarianship* 2013 vol. 2 (1) p. 1–2
5. Materiały promocyjne projektu „BRAIn Badania Rozwój Innowacje w łódzkim kampusie biomedycyny i farmacji” [on-line]. [Dostęp: 12.07.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://umed.pl/pliki/2014/12/Folder-BRAIn-www.pdf>
6. Materiały informacyjne projektu EIT Health [on-line]. [Dostęp: 12.07.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://eit.europa.eu/sites/default/files/EIT%20Health%20-%20Factsheet%202014.pdf>